

In de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport bestond er bij enkele fracties behoefte een aantal vragen en opmerkingen voor te leggen aan de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over de brief van 18 februari 2013 inzake de toepassing van het bestuurlijk toezicht bij gemeenten in het kader van de Wmo (29 538, nr. 142).

De voorzitter van de commissie,
Neppéus

Adjunct-griffier van de commissie,
Sjerp

Inhoudsopgave	Blz.
I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
II. Reactie van de staatssecretaris	5

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van de staatssecretaris inzake de toepassing van het bestuurlijk toezicht bij gemeenten in het kader van de Wmo. Genoemde leden hebben nog een aantal vragen en opmerkingen bij genoemde brief. De leden van de VVD-fractie merken op dat het van belang is dat gemeenten Wmo-verordeningen hanteren die in lijn zijn met de wet. Het hanteren van inkomensgrenzen is niet toegestaan en hoort derhalve niet thuis in een Wmo-verordening. Genoemde leden hebben hier in het verleden ook meerdere keren aandacht voor gevraagd. Kan de staatssecretaris aangeven of inmiddels door alle gemeenten gewerkt wordt met correcte Wmo-verordeningen waarin niet langer sprake is van inkomensgrenzen?

De staatssecretaris beschrijft de genomen stappen op de interventieladder bij drie gemeenten. De gemeente Renkum heeft de verordening aangepast conform de wet. Hierbij wordt echter niet vermeld hoe gemeente Renkum om is gegaan met burgers die nadeel hebben ondervonden van de eerdere verordening die in strijd was met de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Kan de staatssecretaris hier alsnog op ingaan?

De staatssecretaris concludeert dat uit de casussen het beeld naar voren komt dat het inzetten van de eerste interventiestappen bij de drie gemeenten tot de gewenste beleidsaanpassingen leiden. Echter, één van de drie gemeenten (Heerenveen) lijkt nog geen stappen ondernomen te hebben. Kan de staatssecretaris aangeven of de verordening van Heerenveen inmiddels is aangepast conform de wet?

Vragen en opmerkingen van de PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van staatssecretaris omtrent de uiteenzetting «interventieladder interbestuurlijk toezicht» en in welke gevallen dit instrument voor de Wmo is toegepast. Zij zijn tevreden over het eenvoudiger en transparanter worden van toezicht op gemeenten na de invoering van de Wet Revitalisering Generiek Toezicht (Wet RGT) in oktober 2012. Genoemde leden steunen het uitgangspunt van deze wet, dat er vertrouwen is dat een bestuurslaag zijn taken goed uitoefent en dat de horizontale verantwoording op orde is, van harte (van gemeentebestuur aan gemeenteraad en van gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten). Het is voor de deze leden helder hoe interbestuurlijk toezicht is ingericht en wordt toegepast. De leden van de PvdA-fractie hebben naar tevredenheid kunnen lezen dat het toepassen van bestuurlijk toezicht bij gemeenten in het kader van de Wmo in drie gemeenten heeft plaatsgevonden omdat bij een tweetal gemeenten (Maastricht en Renkum) een inkomensgrens werd gehanteerd en bij één gemeente (Heerenveen) een vermogenstoets werd gehanteerd die tegen de wet indruiste. De staatssecretaris heeft informatie gevraagd aan alle colleges van burgemeester en wethouders naar aanleiding van signalen uit de media, een fractie uit de gemeenteraad en een burger. Dit is in twee van de drie gevallen voldoende geweest. De derde zaak loopt nog. Genoemde leden zouden wel graag nog informatie over het signaleren ontvangen. De eerste stap van bestuurlijk toezicht is signa-

leren. Deze drie casussen geven aan dat het signaleren in alle gevallen door derden is gebeurd. Signaleert de staatssecretaris zelf proactief? Vertrouwen in bestuurslagen is ook altijd voor deze leden het uitgangspunt, maar dat neemt niet weg dat tijdig signaleren belangrijk blijft. De leden van de PvdA-fractie zouden graag willen dat de staatssecretaris haar antwoord toelicht.

Genoemde leden realiseren zich dat we aan de vooravond van veel veranderingen staan van de Wmo. De staatssecretaris is voornemens veel taken uit de AWBZ over te hevelen naar de gemeenten. Dit zal veel vergen van de gemeenten en dat realiseren deze leden zich terdege. Deze leden kunnen zich voorstellen dat er bij gemeenten behoefte is om ook te kunnen experimenteren met de taken die zij vanuit de AWBZ overgeheveld gaan zien op meerdere gebieden. Hoe kijkt de staatssecretaris aan tegen experimenten binnen de Wmo? Zouden gemeenten daar ruimte voor kunnen krijgen? Ook op dit punt graag een toelichting van de staatssecretaris?

Vragen en opmerkingen van de PVV-fractie

De leden van de PVV-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van brief van de staatssecretaris betreffende de toepassing van het bestuurlijke toezicht in het kader van de Wmo. Na het lezen van de brief zitten deze leden nog met een vijftal vragen.

Waarom was het onderzoek van de Nationale Ombudsman naar inkomensgrenzen in de Wmo nodig om boven tafel te krijgen hoeveel gemeenten zich al dan niet aan de wet houden? Met andere woorden, waarom beschikte het ministerie niet over deze gegevens? Indien de staatssecretaris wel over deze gegevens beschikte, waarom deed u er dan niets mee?

Waarom loopt het contact met de gemeente Heerenveen zo traag? Het is inmiddels ruim vier maanden geleden en uit de brief blijkt niet dat de situatie inmiddels is opgelost. Wanneer gaat de staatssecretaris één van uw bevoegdheden, bijvoorbeeld indeplaatsstelling, inzetten om een einde te maken aan deze onwettige situatie?

Bent u van mening dat u voldoende instrumenten tot uw beschikking heeft om goed toezicht te kunnen houden op de uitvoering van de Wmo? Zo nee, welke instrumenten zou de staatssecretaris er graag bij willen hebben?

Is de staatssecretaris voornemens om extra mogelijkheden in het leven te roepen om toezicht op de uitvoering van de Wmo te kunnen houden, gezien de decentralisaties van meerdere zorgtaken naar gemeenten deze kabinetsperiode?

Wat gaat er gebeuren met de inkomensgrenzen in de Wmo, gezien uw onzalige voornemen om de huishoudelijke hulp inkomensafhankelijk te beperken?

Vragen en opmerkingen van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie merken ten eerste op dat de brief over bestuurlijk toezicht op gemeenten rijkelijk laat is verstuurd. Vele gemeenten handelen in strijd met de wet over basistarieven die gehanteerd wordt in de Wmo, maar ook als het gaat om het onjuist hanteren van inkomensgrenzen binnen de Wmo. Daar waar deze regering zich voor laat staan op handhaven en repressie, geeft zij op het punt van handhaving van de Wmo niet thuis. Waarom wordt er niet ingegrepen bij gemeenten die hun zaken niet op orde hebben?

De leden van de SP-fractie geven aan dat de kwaliteit van zorg juist gewaarborgd wordt door het hanteren van goede basistarieven. Tot grote verbazing van deze leden is er niets gedaan aan de ondergewaardeerde basistarieven die gehanteerd worden in Emmen, Rotterdam en

Coevorden, en dat in andere plaatsen mensen worden gedwongen om via een alphahulpconstructie te moeten werken. Wat gaat de staatssecretaris doen aan al die gemeenten die niet regelen dat personeel overgenomen wordt door een nieuwe uitvoerder van de thuiszorg? Wat gaat de staatssecretaris doen aan de aanhoudende indicatie-verkorting in vele gemeenten? Voorts willen zij weten welke gemeenten momenteel in strijd handelen met de inkomensgrenzen en waarom de staatssecretaris deze gemeenten hiermee weg laat komen. Vindt de staatssecretaris dat er sprak is van rechtsgelijkheid voor de burgers in Nederland gezien de vele verschillende vormen van uitvoering van de Wmo?

De staatssecretaris geeft aan dat wanneer gemeenten zich niet houden aan de lijn die is uitgezet, overgegaan kan worden tot het inzetten van een instrument of schorsing. De staatssecretaris geeft voorbeelden van drie gemeenten die in strijd handelden met de wet. De leden van de SP-fractie merken op dat het opsommen van drie gemeenten lang niet voldoende is. Uit een onderzoek van de Nationale Ombudsman uit 2012 blijkt dat driekwart van de 415 gemeenten in strijd handelen met de wet door inkomensgrenzen te hanteren. Deze leden willen weten, waarom de staatssecretaris deze gemeenten niet heeft genoemd.

Wat is de reactie van de staatssecretaris op het feit dat er in Emmen vele rechtszaken lopen tegen de gemeente? Vindt de staatssecretaris dat hij de kant van de burger kiest door bewust weg te kijken bij deze situatie? Hoe gaat de staatssecretaris er voor zorgen dat gewonnen rechtszaken rechtsgeldig worden voor alle inwoners van Nederland? De leden van de SP-fractie vragen waar het overzicht blijft, toegezegd in het algemeen overleg inzake de Wmo op 28 juni 2012, van de gewonnen rechtszaken van burgers ten opzichte van hun gemeente? Erkent de staatssecretaris dat bij de invoering van de Wmo is gezegd dat de invulling van het compensatiebeginsel via juridische weg zou lopen. Vindt de staatssecretaris het zes jaar na invoering van de Wmo niet eens tijd worden om deze juridische analyse te maken?

Op welke wijze stimuleert de staatssecretaris gemeenten om zich te houden aan het Kwaliteitsdocument, dat niet voor niets al in 2009 is verschenen? Huishoudelijke zorg vereist namelijk kwaliteit en is geen schoonmaakwerk, omdat het signalerend vermogen van een thuiszorgmedewerker essentieel is. Genoemde leden vragen de staatssecretaris om het Kwaliteitsdocument van de Inspectie voor de Gezondheidszorg na te leven en zelf het goede voorbeeld te geven door handhavend op te treden.

De leden van de SP-fractie willen weten waarom de staatssecretaris de eerder genoemde gemeenten niet onder bestuurlijk toezicht heeft geplaatst en de verordeningen heeft vernietigd, omdat zij in strijd handelen met de wet Leijten tot wijziging van de Wmo ter bevordering van de kwaliteit van de huishoudelijke verzorging en ter invoering van basistarieven voor de huishoudelijke verzorging (31 347). Genoemde leden willen weten waarom de staatssecretaris geen verantwoordelijkheid neemt op dit punt.

Daarnaast vragen de leden van de SP-fractie concreet wat de staatssecretaris heeft gedaan en nog gaat doen om te zorgen dat alle gemeenten in Nederland basistarieven hanteren conform de wet.

De staatssecretaris geeft in haar brief aan dat het interbestuurlijk toezicht alleen gericht is op de uitvoering van wettelijke medebewindstaken die niet (juist) worden uitgevoerd, bijvoorbeeld als besluiten in strijd zijn met het recht of in het algemeen belang. De leden van de SP-fractie constateren dat interbestuurlijk toezicht toegepast wordt bij taakverwaarlozing, maar ook besluiten kan vernietigen of schorsen. Deze leden constateren dat hierbij een zogenaamde interventieladder wordt toegepast. Zij vragen om een precieze toelichting hoe deze interventieladder werkt, welk tijdsbestek hierbij wordt gehanteerd en zien een toelichting op dit punt tegemoet. Erkent de staatssecretaris dat het er niet op lijkt dat hij toezicht

heeft gehouden, omdat in de zes jaar dat de Wmo van kracht is maar enkele keren een briefje naar een gemeente is gestuurd en nooit is ingegrepen?

Vragen en opmerkingen van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de brief van de staatssecretaris over de «interventieladder van het interbestuurlijk toezicht» in het kader van de Wmo. Genoemde leden ondersteunen de strekking van de Wet Revitalisering Generiek Toezicht (Wet RGT) waarbij wordt uitgegaan van vertrouwen in de bestuurslaag en de horizontale verantwoording, van gemeentebestuur aan gemeenteraad/ Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten, op orde is. Horizontale verantwoording is het uitgangspunt en met (verticaal) toezicht wordt terughoudend omgegaan.

Interbestuurlijk toezicht is gericht op de uitvoering van wettelijke medebewindstaken. Er moet worden ingegrepen als die taken in strijd met het recht of het algemeen belang zijn. De leden van de D66-fractie delen dan ook de opvatting dat het hanteren van inkomensgrenzen of een vermogenstoets in de Wmo door gemeenten niet kan worden toegestaan. Zij zijn tevreden dat in verschillende gemeenten waar het toezichtinstrument is ingezet dit tot de gewenste aanpassingen heeft geleid. Over dit toezicht in de toekomst en de interventies hebben de leden van de D66-fractie nog wel een aantal opmerkingen en vragen. Door het zetten van de eerste stappen op de interventieladder zijn Maastricht en Renkum teruggekomen op de inkomensgrens. In Heerenveen is als interventie om informatie gevraagd aan het college van b en w over het hanteren van een vermogenstoets. Het contact loopt nog. Bedoelt de staatssecretaris hiermee dat de benodigde informatie nog niet is ontvangen of dat die nog wordt onderzocht?

Door de overheveling van functies van de AWBZ naar de Wmo verandert de rol van gemeenten en daarmee ook het toezicht. Gemeenten krijgen een belangrijke verantwoordelijkheid bij het uitvoeren van de zorg. Kan de staatssecretaris toelichten of deze overheveling iets verandert in het toezicht op basis van de Wet RGT? Op welke wijze gaat de rijksoverheid de kwaliteit als systeemverantwoordelijke toetsten?

De bredere verantwoordelijkheid van gemeenten vraagt ook om expertise. Kan de staatssecretaris toelichten of en welke rol de rijksoverheid heeft bij de borging van kennis en capaciteit ten behoeve van brede zorgvraagstukken, zoals bijvoorbeeld bij Alzheimer?

Wordt er straks gewerkt met zogenaamde zorgstandaarden, zoals een Zorgstandaard Dementie en gaat de rijksoverheid dit stimuleren? Zo ja, op welke wijze?

Het inkoopbeleid van gemeenten is van belang voor de kwaliteit van de zorg. Worden de zorgstandaarden ook gebruikt als basis voor het inkoopbeleid en de inkoopvoorwaarden? Hebben gemeenten straks volledige beleidsvrijheid om in te kopen of stelt de rijksoverheid voorwaarden aan het inkoopbeleid? Wat is de visie van de staatssecretaris op het vorengaande?

II. Reactie van de staatssecretaris